

have paabyrdet Universitetet; tværtimod, vi have værget os længe nok derimod — saa sagde vi: Lad saa dog ikke Kommunitetet komme til at lide derunder, lad saa, da man endelig vil have denne Hæve — og jeg kan ikke negte, at jeg havde den Bagtanke dermed, at det da vilde være muligt at bringe de Herrer til at holde Udgiften nogenlunde indenfor rimelige Grændser — lad saa, sagde vi, Udgiften blive lagt over paa Universitetet, thi det var mig vel bekendt, at man havde større Omhæng for Universitetsformuen — jeg bruger dette Udtryk for Kortheds Skyld — end for Kommunitetet. Under alle Omstændigheder fandt jeg det urigtigt, at Anslaget ikke blev gjort for de Uformuendes Kapital — saaledes som jeg for Kortheds Skyld betegner Kommunitetets Formue. — Altsaa, man vil se, at det er noget ganske Andet end man skulde tro efter Kommissionsbetænkningen og de Udtalelser, der fremkomme idelig og idelig fra den Side, hvortil den sidste ærede Taler (Bille) hører; man skulde jo virkelig tro, at Stillingen var den, at det var os, der var Skyld i det meget store Anlæg, og at vi bagester havde paabyrdet Universitetet det. Saaledes er Forholdet, som det vil ses, ikke; at det er slet, er ikke vor Skyld, thi var mit Onske bleven opfyldt, antager jeg, at Universitetet vilde have staaet opført aarlig med samme Sum eller maaske en endnu mindre Sum til sin botaniske Hæve end den, det tidligere gav. Jeg tror, det er rigtigt, at dette Forhold engang bliver klart belyst, og jeg tror ikke, at de Herrer bagved skulle i dette Stykke kunne modbevise mig, thi her have vi Fakta. Anderledes forholder det sig, hvor Striden er om, hvorvidt Religion er Videnskab eller ikke Videnskab. Jeg finder det vel noget mærkeligt, at man kan have den Mening, at det er Videnskab, men man kan jo have den Mening, om det end under alle Omstændigheder er et foreldet Standpunkt. Dette med Hensyn til den botaniske Hæve, der jo er en af Aarsagerne til, at Universitetets Formue er bleven formindsket i den Grad, som slet er, og at dets aarlige Stilling er daarlig derved, at det maa give det aarlige store Tilskud. — Jeg vender derefter tilbage til Sagens historiske Gang i de sidste 7 Aar. Den sidste ærede Taler dvælede ved Aaret 1871 — 72, og jeg skal ogsaa tage dette Aar til Udgangspunkt. Den daværende Minister for Rikse- og Undervisningsvæsenet, det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 1ste Valgkreds (Hall), fremlagde i den Samling et kjønt lille Forslag, hvorefter man kunde indrette sig det hyggeligt og vel ved Universitetet; Forslaget gik ud paa en Sammenlutning af Universitetets, Kommunitetets og polyteknisk Lærestalts Formue til en samlet Fond. Vi vare vel dengang kun et Mindretal her i Thinget, men det lykkes dog ikke at gennemføre Sagen; man var nær derved, ligesom man engang var nær ved at faae en Præsteføn-

ningslov; men man var ikke saa stærk, at man var istand til at kunne gennemføre det, og siden den Tid er man gaaet netop den stik modsatte Vej af den, der var antydet i det nævnte Lovforslag. Den Vej, man da vilde slaa ind paa, var, at lade Kommunitetet forsvinde til Fordel for Universitetet og den polytekniske Lærestalt; men efter at Benstre var bleven Flertal her i Thinget, slog man ind paa den modsatte Vej, idet man sagde: det er nok, at der i tidligere Aar er af de uformuende Studerendes Kapital forbrugt de mange Millioner, lad os ikke vedblive dermed. Det var den ene Side af Sagen; man slog altsaa fast, at Kommunitetets Midler maatte ikke anvendes paa den Maade. Nu skjønner jeg imidlertid ikke bedre, end at man i nærværende Lovforslag, om end i mindre Grad end dengang, vil vende tilbage til det, man dengang forfæstede, nemlig at Kommunitetet delvis skal bære Universitetets Underballance. Det er jeg imod; jeg gjentager, at det er nok, at der er brugt saa store Summer af Kommunitetets Midler hidtil, og, naar flere ærede Talere have ment, at man skulde holde sig absolut til de latinske Studerende, saa tror jeg dog, at selv om den højsalige Herre, saaledes som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Bille) ironisk yttrede om Frederik den Anden (Bille: Det var slet ikke ironisk ment), havde levet, tror jeg, at man turde haabe, at han vilde have været saameget fremadskreden, at han vilde forstaa, at, medens man i hin Tid kun kjendte latinske Studerende som Kjenere for Staten og Statskirken, er der efterhaanden kommet mange flere Dannelsesdiscipliner ind. Man turde vel haabe, at „den højsalige Herre“ vilde have ladet sin Gøddædighed eller sin Magtfulde; hvis han havde nogen saadan, tilflyde ogsaa de andre Discipliner; thi man tør dog vel ikke tro, at han vilde have været imod, at Studenter i de mathematiske, tekniske og industrielle Discipliner — jeg tænker selvfølgelig ikke paa Anlæg, men kun paa den theoretiske Dannelses, der hører til, for at kunne have med den Slags Ting at gjøre — fik nogen Del i de Gøder, man dengang alene skænkede de latinske Studenter, fordi der ikke var andre. Jeg kan derfor ikke Andet end finde, at det er meget rigtigt, om man f. Ex. vilde lade de uformuende Studerende ved Landbohøjskolen og polyteknisk Lærestalt, og hvilke andre Institutioner af den Art der maatte opstaa, ogsaa nyde Godt af de Gøder, man oprindeligt havde bestemt til Latiniteten, fordi der ikke kjendtes Andet. Jeg ser ikke Andet, end at det vilde være i fuld, god Overensstemmelse med Fundatsen. Forøvrigt skal jeg erkjende og indrømme, at der allerede i de sidste Aar er ogsaa ved den ærede Ministers Hjælp med Hensyn til Anvendelse af Kommunitetets Midler slet store Fremskridt til en bedre Benyttelse af dem. Jeg tror altsaa, det er imod